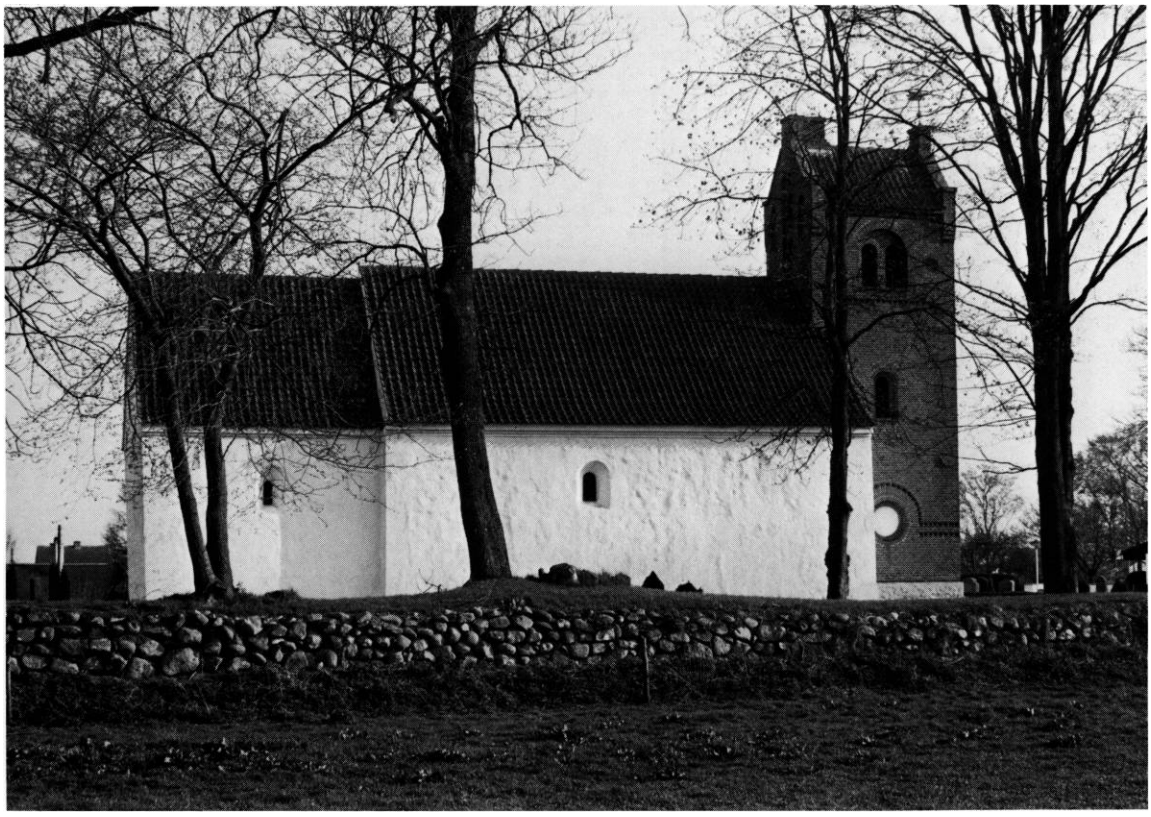

Fig. 1. Kirken set fra nord. Poul Grinder-Hansen fot. 1981. - *The church seen from north.*

SKØRRING KIRKE

FRAMLEV HERRED

Skørring kirke er *anneks* til Sjelle og har samme ejendomshistorie som denne (sml. s. 1903).[1] Kirken overgik til selveje 1. januar 1910.

Kirken ligger østligt i den spredt bebyggede landsby, på en svag højning i terrænet, der falder fra nord mod syd. I øst og nord når de omgivende marker helt ind til kirkegårdsdiget.

Kirkegårdens hegn og indgange. Kirkegården, som skærmes af asketræer og enkelte ahorn, har bevaret sine gamle skel og hegnes af brede, græsklædte markstensdiger, der kun har sten på ydersiden. 1862[2] var der stensætning på begge sider, og diget målte da i alt 366 alen (ca. 230 m). Det stadige arbejde med at oplægge nedfaldne kampesten nævnes så tidligt som 1618.[3] I vest, ved kapellet, er der en køreport med trætremmefløje mellem lave, hvidtede piller. Ældre porte og låger var af træ. 1715[4] beklagede synet, at sognemændene, der havde tienden i fæste, misligholdt »porthus« og låger. En nu forsvunden låge i syd omtales 1862.

Et ældre, hvidtet *†kapel,* ved diget vest for tårnet, afløstes 1973 af en ny bygning med hvidtede mure og tegltag (arkitekterne Jørgen Malling og Jens Vilhelmsen).[5] Denne indehol-

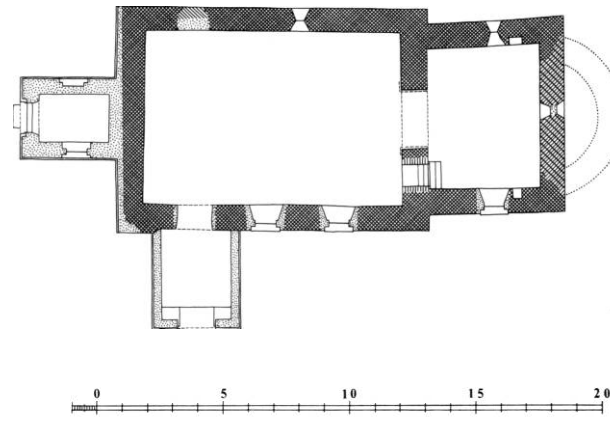

Fig. 2-3. Plan 1:300 og snit 1:150, målt af Jens Hougård og Jørgen Viemose 1970, tegnet af Marianne Nielsen 1982. - *Ground-plan 1:300 and cross-section of nave 1:150.*

Fig. 4. †Sydportalen o. 1850 (s. 1929). Blyantskitse af Peter Herman Rasmussen, skænket Nationalmuseet 1859. - *South doorway c. 1850.*

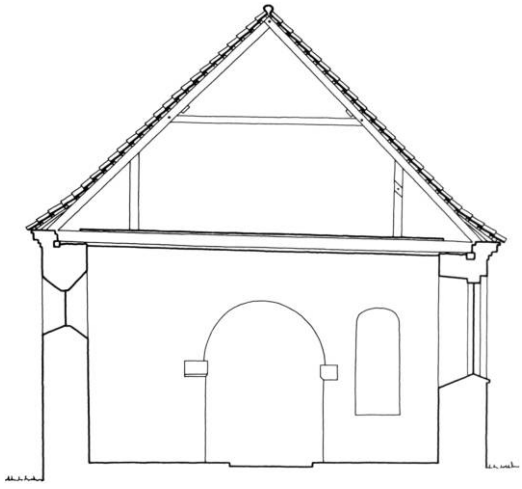
der foruden ligkapel og toilet et redskabsrum. I kirkegårdens nordøstre hjørne findes et lille redskabsskur.

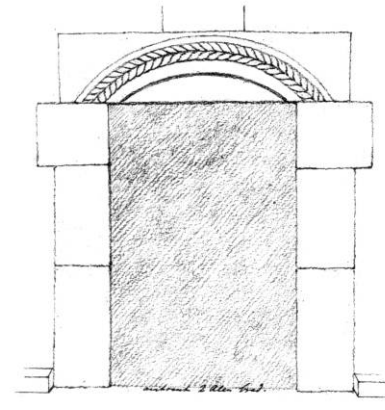
Den beskedne *kirke* består af romansk skib og kor, der oprindelig har haft apsis, samt tårn og våbenhus fra 1867 og 1878, som afløste henholdsvis en tagrytter og et våbenhus, begge af bindingsværk. Orienteringen er omtrent solret.

Den romanske bygning er opført af rå *kampesten* med granitkvadre i hjørnerne samt omkring døre og vinduer. Murteknikken iagttages bedst indvendig i skibets østre taggavl, hvor der er brudt en gennemgang; fugerne er pakket med granitafslag.

Til det relativt brede kor sluttede sig oprindelig en lav *†apsis,* der må være nedrevet endnu i den romanske periode. Den tilmurede apsisbue i korets østvæg er 4,5 m bred og kun 3,4 m høj. Den er sat af kvadre, og selve bueslaget, som er af mindre sten end vangerne, må have udgjort en del af det støbte kuppelhvælv; det betyder, at centrum for den krumme mur har ligget ret langt mod vest, og at apsidens ydre derfor kun har haft et forholdsvis ringe fremspring fra korgavlen. I den nuværende korgavl anes udvendig (fig. 7) et spring i muren 0,6-0,7 m fra hjørnerne. Kampestensfundamentet blev fremdraget 1962, men desværre kun mangelfuldt undersøgt. Efter nedrivningen blev åbningen tilmuret med marksten, der vel er hentet fra apsismuren. Det lavtsiddende vindues romanske karakter tyder på, at nedbrydningen må være sket på et meget tidligt tidspunkt.

Døre og vinduer. I den retkantede, tidligt tilmurede norddør anes de kvadersatte karme endnu i murværket; indvendig dækkes døren af en egeplanke. Syddøren, der stadig er i brug, er

udvidet og ombygget efter midten af forrige århundrede, da den endnu havde (en rest af) sin oprindelige granitudsmykning i behold. På en skitsemæssig tegning (fig. 4), fra før 1859,[6] udført af maleren Peter Herman Rasmussen (1818-89), ses over den da ca. 1,2 m brede dør en retkantet †*dæksten* med en bred bue bestående af en dobbelt tovsnoning. Stenen, der 1875[7] lå i gulvet inden for døren, kan næppe opfattes som udsnit af et tympanonfelt, da overliggeren i så fald ville være alt for bred til indgangen. - En lignende tovsnoning indrammer tympanet over præstedøren i Grinderslev, Viborg amt.

Nordsiden har bevaret sine små, romanske *vinduer,* ét i koret og ét i skibet.[8] Vinduerne har kvadersatte karme og monolit overligger. I korvinduets smalle lysning, 51x26-29 cm, sidder gamle, blyindfattede ruder, mens skibets vindue har nyere jernramme og blysprosser. - Det formentlig kun lidt yngre vindue i korets sekundære østmur er rundbuet og dobbeltsmiget som de to i nord, men modsat disse af rå sten. Det nu blændede vindue,[9] udvendig 101x75 cm, sidder 40 cm lavere end korets nordvindue, hvilket formodentlig skyldes hensynet til apsisbuen. Under restaureringen 1962[10] fandtes den oprindelige(?) *egetræsramme.*

Indre. Den runde korbue, der udgør en trediedel af triumfvæggen, er muret af veltildannede kilesten og har affasede *kragbånd,* der er ført om på vestsiden. Syd for buen er i nyere tid brudt en adgang til prædikestolen. 1962 fremdrog man østligt i hver af korets flankemure rektangulære *nicher,* udsparet i kampestensmurværket. I den nordre fandtes en bagklædning af muldnet egetræ.[10] To tilsvarende vievandsnicher(?) i skibet, ca. to meter øst for dørene, skjules af panelerne. Et pikstensgulv i skibet, blotlagt 1962, kan være en rest af kirkens oprindelige †gulv. - Loftsbjælkerne hviler på murkronen.

Ændringer og tilføjelser. Bortset fra ombygningen af korets østgavl i forbindelse med apsidens nedrivning spores der ingen middelalderlige ændringer i det oprindelige anlæg,

Det lille *tårn* ved skibets vestgavl er opført 1867 (årstal med jernankre) af kongelig byg-

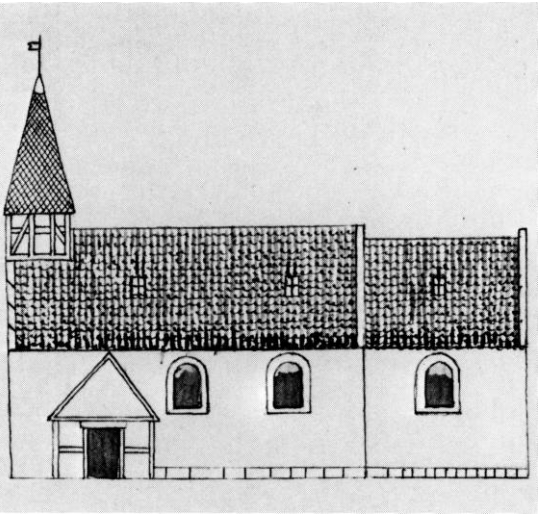

Fig. 5. Kirken set fra syd o. 1860. Tegning af C. Burman Becker. Det kgl. Bibliotek. - *The church seen from the south c. 1860.*

ningsinspektør L. A. Winstrup (1815-89), Kolding.[11] Den røde teglstensbygning, der kun er tilgængelig udefra, er holdt i nyromanske former med rundbuet dør i vest og cirkulære jernvinduer i syd og nord. Der er rundbuede vinduer i mellemstokværket, mens de øst-vestvendte gavle har cementafdækkede kamme og hver prydes af tre blændinger, af hvilke den midterste indeholder et rundbuet vindue; i syd og nord er der dobbelte glamhuller under rundbuet spejl, flankeret af små, hvidtede cirkelblændinger.

Tårnet afløste en *†tagrytter* over skibets vestende (jfr. fig. 5). Den var af bindingsværk med spåntag og hvilede på vestgavlen (der var forstærket med murværk ude og inde) samt på to piller i kirkerummet. En ældre †tagrytter var opsat 1775[12] af kirkens patron, Erhardt greve Wedel-Friis (sml. de bevarede jernankre »GW« og »75«[13] i skibets vestgavl, set fra tårnets mellemstokværk). Ifølge kirkesynet 1776[4] havde kirken ikke før haft et »tårn«, og de spredte arkivalske oplysninger[14] synes da også at vise, at klokken tillige hang i en muret †*klokkekam,* støttet af to piller ved vestgavlen.

Våbenhuset foran skibets syddør, opført 1878,[2] er en lille murstensbygning af røde sten i slægt med tårnet. I gavlen over den rundbuede

Fig. 6. Kirken set fra sydvest. NE fot. 1978. - *The church seen from south-west.*

dør er et lille, rundt jernvindue mellem hvidtede cirkelblændinger.

Bygningen erstattede et lille, teglhængt †*våbenhus* i bindingsværk, knap to meter højt (sml. fig. 5), hvis tagspor endnu ses i skibets sydmur. Huset havde en dør i syd samt træloft og murstensgulv, der 1847[15] havde afløst ét af piksten. Lignende †våbenhuse af bindingsværk, hvoraf der fandtes flere på egnen, kan følges tilbage til 1600'rnes begyndelse; således nedtog seks karle 1617[3] et ældre hus og ophuggede og rejste tømmeret på ny. - Byens †brandsprøjte ønskedes 1862[2] fjernet fra våbenhuset.

Vedligeholdelse og istandsættelser. Foruden tilbagevendende reparationer af kirkens trælofter og tegltage samt våbenhus og klokkeskjul synes taggavlene, hvoraf kun skibets østre er oprindelig, at have været bygningens svage punkt. Indtil 1931[16] afsluttedes de med murede kamme (sml. fig. 5), der i 1700'rne var beklædt med bly. Over vestgavlen var der indtil tårnets opførelse 1867 kamtakker, således som det endnu ses på f.eks. Grundfør kirke (s. 1655).

Peder Murmester af Århus ommurede 1617[3] gavlene i øst og vest, hvortil der i Daugbjerg indkøbtes 100 tønder[17] kalk, som blev transporteret på 25 vogne, samt 2100 mursten i Århus, der fyldte i alt 42 vognlæs. - †Jernankre[2] i skibets vestgavl med »1687« må referere til en reparation dette år. Ankrene forsvandt 1867 i forbindelse med tårnbyggeriet, da vestgavlen blev skalmuret. 1760-61 ommurede Rasmus Pedersen korets østgavl, hvortil der medgik 1500 »dobbelte flensborgsten«.[18]

Kirken, der 1728 var under reparation, meldtes 1776 i god stand ude og inde.[4] Planer om

1849[15] at udvide nordsidens små vinduer blev lykkeligvis aldrig til noget. I sydsidens tre udvidede og falsede vinduer indsattes støbejernsrammer 1874[19] i stedet for firkantede trækarme (sml. fig. 5). 1871 etablerede man to, nu tilmurede, trækkanaler i korgavlen, og omtrent samtidig må kirken have faet sin murede falsgesims. Lofterne blev gipset 1863, og 1882 rensede man korbuens granitkvadre for kalk. Der lagdes bræddegulv foran alteret 1890, og 1905 måtte murstensgulvene vige for sorte og hvide cementfliser i skakbrætmønster.[2]

Varme. En kakkelovn, opstillet 1891[2] i tårnet, afløstes senere af kalorifer. 1962 er installeret luftvarme.

Kirken er hvidkalket ude og inde med undtagelse af våbenhus og tårn, der står i blank mur. De opskalkede tage er nu som før hængt med røde vingetegl. Indvendig præges rummene af en restaurering 1962-63 (arkitekt Aksel Skov),[20] hvorved gipsloftet erstattedes af et gråmalet bræddeloft, sømmet på bjælkernes underside, og gulvene, hvoraf korets lå et trin højere end skibets, blev reguleret til ét plan og belagt med gule mursten på fladen; under stolene er der bræddegulv, i våbenhuset kvadratiske teglfliser. - Koråbningens kvadre er igen hvidtet.

†*Kalkmalerier.* Under kirkens hovedrestaurering 1962 fandt man rester af fem *indvielseskors,*[21] der var indridset i pudsen, formodentlig i skibet. På dettes nordmur fremkom desuden to tegnede *labyrinter*[22] (fig. 17), i tvm. ca. 90 cm og den ene med 15 ringe, udført i rød streg (svarende til bl.a. en labyrint i Tåning (Voer hrd.)). Alt blev atter overkalket.

INVENTAR

Oversigt. Kirkens velbevarede inventar, hovedsagelig stammende fra 1600'rne, viser forbindelsen med den nærliggende hovedgård, Sjelle Skovgård. Adelsvåbner for ejerne har kronet renæssancealtertavlen og ses endnu på herskabsstolene fra 1654, der afslutter rækken af samtidige, lukkede stole. Af middelalderligt inventar er kun bevaret den romanske løvefont, mens en klokke fra 1480, med klokkestøberindskrift, blev kasseret til fordel for den nuværende fra 1774.

Alterbordet, med egetræspanel i renæssancestil, er udført 1896[16] og udbedret 1949; matlakeret og stafferet med forgyldning. Det romanske †*alterbord,* sat af »rå granitsten« op mod østvæggen,[7] blev fjernet 1896, da man anså det for en »alt for stor og uskøn stenblok«.[2]

†*Alterklæder.* Efter at kirken o. 1700 havde manglet alterklæde, noteres et sådant i inventariet 1725 som et rødt klædeforhæng.[4] 1743 bekostede man et nyt af rødt plys kantet med sølvgaloner og smykket med kongens kronede

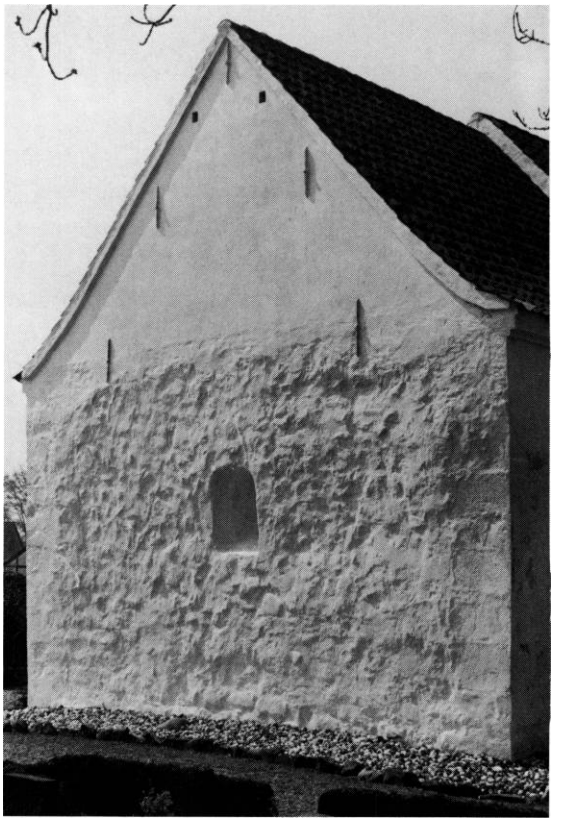
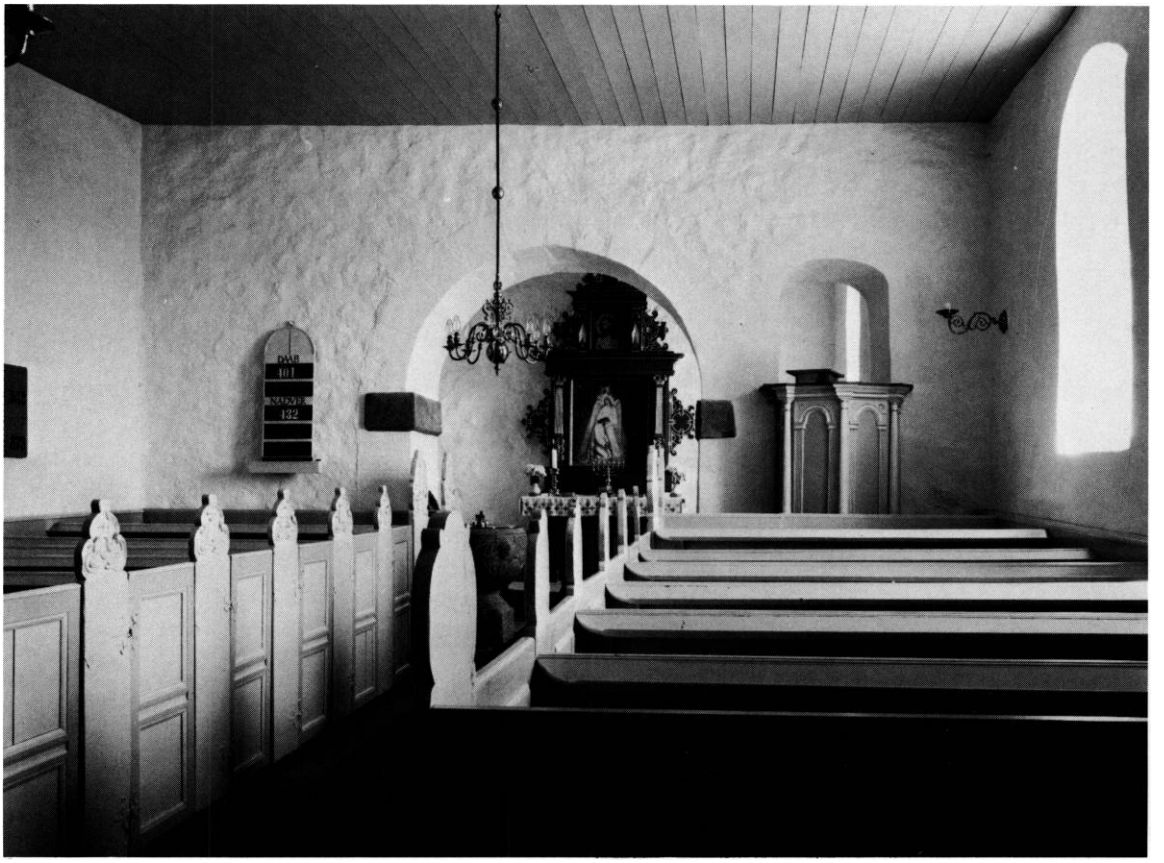

Fig. 7. Korets østgavl. NJP fot. 1981. - *East gable of chancel.*

navnetræk og det broderede årstal midtpå.[18]

Altertavlen (fig. 10), o. 1615-20, er et snedkret arbejde i højrenæssancestil, med nyskårne storvinger fra 1949 og med malerier fra 1897 udført af Anker Lund.

Over et glat postament med diamantbosser på fremspringene flankeres et storfelt, i æggestavramme, af to retkantede, korintiske søjler, hvis prydbælter er fremhævet ved høje kartoucher. Den gennemløbende storgesims har på undersiden enkelt kassetteværk, under kronlisten pærestav og tandsnit. Topfeltet flankeres af fritstående hermer med draperiophæng på de høje skafter og lille, buttet kvindebuste med hovedklæde; en pølseformet pude er indskudt under det joniske kapitæl. Topornament og -vinger er formet som kassette-kartoucher, de sidstnævnte med muslingeskal, et træk, der genfindes på altertavlen i Sabro (s. 1871) og på epitaf nr. 2 i Århus Vor Frue (s. 1196), der tillige i topfeltet har kvindehermer. Topfeltet var oprindelig kronet af to små hjelmede våbenskjolde,[23] alliancevåben for Rostrup og Skram, henvisende til Sjelle Skovgårds ejerpar, Gunde Rostrup[24] og hans hustru Kirsten Jacobsdatter Skram.

Ved en istandsættelse 1949 fik tavlen tilføjet nye storvinger[25] skåret efter model af topvingerne, og træværket »udbedredes«. Samtidig fornyede maler Hans Rasmussen, Fåborg, den tidligere staffering, egetræsmaling med partiel forgyldning. Den ældre staffering var udført 1896 efter forslag af professor Magnus-Petersen,[2] der tillige havde ønsket de ældre, »grelle« farver fra 1836[26] afrenset og de samtidige, »slette og vanzirende« malerier fjernet. I stedet for disse *malerier*[19] af Nadveren[39] (i storfeltet) og Korsfæstelsen (i topfeltet) anbragtes lærredsmd*lerier* signeret Anker Lund 18[97],[26a] henholdsvis af Kristus i Gethsemane og Kristi buste, en kopi efter Carlo Dolci.

Altersølv. Alterkalk (fig. 11), skænket 1677,

Fig. 8. Indre, set mod øst. NE fot. 1978. - *Interior looking east.*

Fig. 9. Indre, set mod vest. NE fot. 1978. - *Interior looking west.*

men antagelig samlet og forarbejdet af ældre dele; 20,7 cm høj. Den store, ottetungede fod, på flad fodplade, har standkant smykket med et renæssanceornament, almindeligt omkring 1600, rude mellem to lodrette stave. Ottekantede skaftled med små profilstave foroven og -neden og gotiserende, spidsoval knop med spidse blade på over- og undersiden mellem små, fremspringende rudebosser. På forsiden har disse graverede versaler på skraveret bund: »iesvs nri« (nazarenus rex iudaeorum, fra Nazareth, jødernes konge), muligvis udført i giveråret samtidig med tilsætningen af det store, glatte bæger (jfr. kalken 1679 i Malling, Ning hrd.). Fodens tunger er markeret ved graverede konturlinier, der ved kanten indrammer giverindskriften, med versaler: »Gud til ære Schiøring kierche til beprydelse forærit dette af os anno 1677«. På to af fodtungerne er graveret givernes initialer »M.H.F.« og »A.O.D.S.« over deres respektive våbner: 1) Skjoldet tværdelt, i 1° hånd med pen, 2° delt, i felterne henholdsvis halv vinge og trefliget blad; hjelmtegnet en rustningsklædt arm holdende sværd. 2) Både mærke og hjelmtegn har tre agern.[27] På fodpladen to ens mesterstempler for Bartholomæus Jacobsen Stur, Århus (Bøje 1946, nr. 1357). Tilhørende *disk,* 14,3 cm i tvm., glat og flad, på randen graveret cirkelkors, Georgskors på skraveret bund.

†*Oblatæske,* anskaffet 1862,[19] af porcelæn, sort, med guldkors og -kanter.

Alterkande, skænket 1905[19] af Jens Laursen, sognepræst til Frederiksberg S. Markus kirke, til minde om forældrene, gårdejer Laurs Voldby, †1895 og hustru Ane Hansdatter, †1875. 26,5 cm høj, på korpus graveret kors og indskrift. Under bunden tre stempler, Kbh.s bymærke (19)06, mesterstempel for P. Hertz, Kbh.[28] og guardeinens mærke.

Vinskummeske, 1903, med stempel »FJH« for Frantz Jacob Hingelberg, Århus.[29]

Fig. 10. Altertavle o. 1615-20, med malerier 1897 udført af Anker Lund (s. 1932). NE fot. 1978. - *Altarpiece c. 1615-20, with paintings 1897 by A. Lund.*

Sygesæt, anskaffet 1862[2] sammen med hovedsognet Sjelle (s. 1913).

En †*tinflaske,* købt 1613/14.[3]

Alterstager (fig. 12), 1600-25, af ret lys bronze, 34 cm høje, med svære, ens profilerede fod- og lyseskåle, de sidste dog mindre; indknebne skaftled på hver side af større midtled, med spidsovalt tværsnit. Jernlysepig. Beslægtet med stagerne i Borum samt flere sønderjyske, især nogle i Magstrup (DK Haderslev s. 589) og Ravsted (DK Tønder s. 1595).

Syvarmet lysestage, nyere, med klokkeformet fod og graverede akantusblade nederst på armene.

En †*gradual* (salmebog med noder), anskaffet 1616 for 3 dir.[3]

Messehagel, 1967, af gylden brokade. †*Messehagler.* Efter at kirken o. 1700 havde manglet en hagel, nævner inventarielisten 1725 en rød hagel med sølvgaloner,[4] 1739/40 en rød af pikeret fløjl med rygkors af »guldkniplinger«.[18] 1858[15] og ved senere anskaffelser[2] var hagelen af rødt fløjl med guldgaloner.

Et †*»jernfyrfad«* til at hente ild i omtales i inventariet 1725 som liden og gammel.[4]

Alterskranke, 1896,[16] bestående af drejede, brunmalede søjler med lidt forgyldning; opstillet i halvbue. 1741[18] karakteriseredes †skranken som et »tralværk«.

Døbefont (fig. 16), romansk, af granit, kummen, 83 cm i tvm., af rød, foden af grå granit med røde årer. Ifølge Mackeprang (Døbefonte s. 234ff., 248) tilhører den de østjyske løvefontes klassiske type, herunder den såkaldte »Galtengruppe«, med de nærmeste paralleller i Tulstrup (Ning hrd.) og Sindbjerg (Vejle amt), antagelig udført af samme stenhugger.

Under et mundingsprofil bestående af skråkant mellem to spinkle rundstave er kummen smykket af fire løver i relief, anbragt efter hinanden og hver med sit eget stærkt fremspringende mandshoved set en face. Som gruppens øvrige er dette uden overskæg og med håret lagt i parallelle bølger over panden. Mankens brede, tværdelte lokker har spiralkrøller ligesom palmethaien, der med sit slyng helt udfylder partiet over dyrenes rygge.[30] Foden har på hjørnerne menneskehoveder, hvis hår breder sig ud på sviklen bagved. De rundbuede skjoldes relieffer er dels noget afskallet, dels muligvis afhugget o. 1873, da kummen befriedes for maling og foden for hvidtekalk.[2] Reliefferne er: 1) liggende løve med ene forpote løftet, 2) fugl med udbredte vinger, 3) vistnok fugl ved siden af trebladet gren og 4) ? (mod væggen). Opstillet under korbuen mod nord.

Dåbsfade. 1) 1703, af tin, ottekantet, ganske svarende til Sjelles (s. 1914) med samme graverede spejlmonogram for grev Christian Friis flankeret af indskrifterne »Skiorring kiercke« og »Anno 1703«. På randen desuden mesterstempel for kandestøberen Søren Sørensen, der fik borgerskab i Århus 1699. 2) 1906,[2] af messing, 63 cm i tvm., glat, med 16 cm bred rand omkring en fordybning, der er 8 cm dyb og 31,5 cm i tvm.

Dåbskande, 1905,[2] af messing, 22 cm høj til den kantede hanks overkant; lav hals.

†*Fontelåg.* 1725 omtales i inventariet et »trædække« over fonten.[4]

Prædikestolen (fig. 15), o. 1600, af fyr, er et landligt snedkerarbejde i renæssancestil. De fire fag har høje, smalle storfelter, hvis kannelerede pilastre, med profilkapitæler, bærer profilerede bueslag med tunget underkant; i sviklerne perspektivhuller. Foran hjørnerne står slanke, kannelerede, balusteragtige søjler med toskanske kapitæler. Stolen, der fik ny bærestolpe 1960, har opgang ad en samtidig, muret trappe gennem en brudt åbning i triumfmuren.

Ifølge et kirkesyn 1717[4] var prædikestolen så slet og skrøbelig, at man ikke uden fare kunne forrette tjenesten; der var ofte »gjort ansøgning« herom, og man havde faet tilsagn om at fa Hammels (Gjern hrd.) tidligere prædikestol, uden at dette dog synes at være sket. 1803[4] bemærkedes, at stolen var løs, og at noget af træværket var faldet af. Den var da umalet ligesom stoleværket. 1836[25] blev den malet sammen med altertavlen, antagelig med den blå farve i bundfelterne, muligvis med en palmetdekoration, der syntes spor af ved en restaurering 1960. Ved en istandsættelse 1896[16] blev rammeværket egetræsådret og stafferet med lidt forgyldning. Den står nu malet i to lyse, grå nuancer med lidt hvidt og forgyldning.

Stoleværk, samtidig med herskabsstolene fra 1654. De glatte gavle har udskårne topstykker med bruskede masker eller maskelignende slyng. Alle stader har samtidige døre, hver med to retkantfyldinger adskilt af smalfelt; hængslerne er bukkehornsagtige.

Det østligste stade både i nord og syd danner *herskabsstole* (fig. 14), fra 1654, for den daværende ejer til Sjelle Skovgård. Gavlplankernes høje topstykker er formet som adelsvåbner omgivet af bruskbarokke slyng og kronet af et stort englehoved (fig. 13). I syd våbner for Skram og Parsberg mellem indskårne initialer (versaler): »W - SF« og »W - SM«, der betegner Waldemar Skrams fædrene og mødrene våbner, over årstallet »16 - 54«. I nord hans hustrus, Kirsten Kaas' fædrene og mødrene våbner, (Sparre) Kaas og Vind, med de respek-

Fig. 11. Alterkalk skænket 1677 (s. 1932). NE fot. 1978. - *Chalice, presented 1677.*

Fig. 12. Alterstage o. 1600-25 (s. 1934). NE fot. 1978. - *Altar candlestick c. 1600-25.*

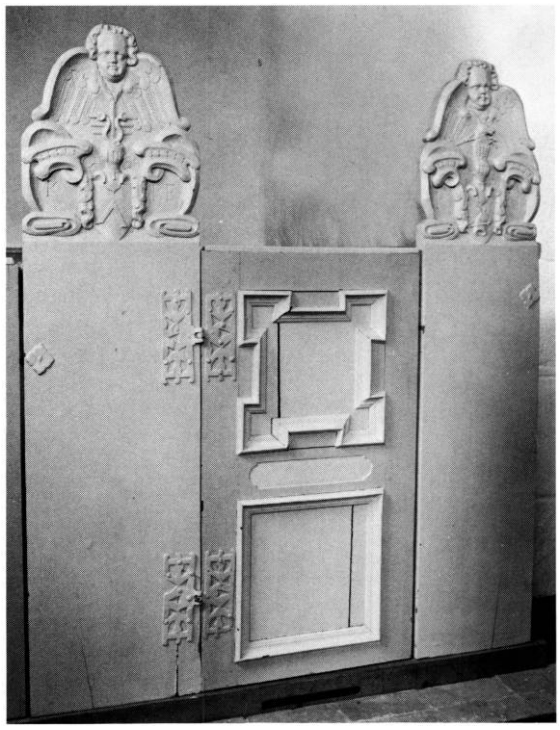

Fig. 13-14. Herskabsstole 1654 for Sjelle Skovgårds ejere (s. 1935). NE fot. 1978. Fig. 13. Detalje med Valdemar Skrams fædrene våben. Fig. 14. Kirsten Kaas' fædrene og mødrene våbener, Kaas og Vind. - *Manorial pew s 1654 for the owners of Sjelle Skovgård.*

tive initialer »K — KF« og »K - KM« over samme årstal. Dørenes fyldinger - de øvre med hjørneudvidelser - har kraftigt profilerede lister; de fint udstansede hængselbeslag er formet som en slags beslagværk.

Endnu 1853[15] var alt stoleværket umalet, men ved synet 1862 var maling dog foretaget efter en reparation.[2] 1892[19] blev stolene gjort mageligere ved at øge sædernes bredde og hælde ryglænene, og året efter blev de egetræsmalet.[16] Nu gråmalet i to lyse nuancer.

†Skrifte- og *†degnestol,* der 1862 stod på hver sin side af alteret, blev fjernet 1890[2] og erstattet af en løs stol og et lille bord til præsten i korets nordvesthjørne, mens kirkesangeren fik plads ved opgangen til prædikestolen.[19]

†Kirkekiste. 1725[4] omtales en gammel egekiste, med hængsel og lås, anvendt til at forvare alterklæderne i. 1767 opregnes den endnu blandt inventaret,[31] men var måske 1862 reduceret til den kiste med låg, til grus og sand, der var anbragt i våbenhuset.[2]

En *pengebøsse,* o. 1900, at blik, med pengetragt, sortmalet, hvorunder ses skriveskriften: »Skjørring Kirke til de Fattige«; ved orglet. *†Pengetavle.* 1725 nævnes en »liden, gammel tavlepung«.[4]

†Pulpitur i kirkens vestende, tidligst omtalt 1725,[4] da der manglede fem »træpiller« af det »gitterværk«, der ønskedes repareret 1825.[25] Fjernet o. 1855 da Låsby sogn (Gjern hrd.) udskiltes fra pastoratet.[15]

Orgel, bygget 1963 af Marcussen & Søn, Åbenrå. Ét manual med fem stemmer. Facade tegnet af Aksel Skov. I skibets nordvesthjørne. *†Orgel,* leveret 1923 af A. C. Zachariasen, Århus.[32] Tre stemmer. Opstillet samme sted som det nuværende.

Salmenummertavler. 1) O. 1875[2] (jfr. fig. 8), smal, med rundbuet gavl og skuffe forneden til brik-skydetal; sort- og hvidmalet. 2-3) O. 1975, af eg, til metalophængningstal.

Lysekroner, to nyere, ens, ottearmede, ophængt i skibet.

Lysearm (fig. 18), o. 1650. af messing. Den spinkle S-formede arm svarer i sin form med de oprullede, modstillede volutter og den flade

lyseskål til en i Vartov kirke (DK Kbhvn. By, s. 57), men er desuden beriget med akantusbladgraveringer på midtled og ved øvre bladudløb. Armen holdes af lille, støbt messinghånd fæstnet til hvælvet vægplade. Allerede 1725[4] omtales armens plads i muren ved prædikestolen, måske samme placering som 1862,[2] da den sad ved siden af prædikestolen, noget højere, i muren ind til koret. 1883[19] blev den repareret efter at være faldet ned. Nu opsat uden forbindelse med prædikestolen østligst på skibets sydvæg.

Et keramisk, polykromt *relief,* Kristus på korset mellem Maria og Johannes, 50x32 cm, udført o. 1960 af billedhuggeren Gunnar Hansen, er 1975 ophængt på skibets nordvæg.

Kirkeskib,[33] kopi af hvalfangerbåden »Hvalfisken« ophængt vestligst i skibet 1979.

Klokke, »Anno 1774 bekosted af det høigrewelig herskab til Frissenborg«. Indskriften med reliefversaler, står midt på klokkelegemet, om halsen en palmetbort med små klokker og kors mellem bladværk. Over slagkanten tre profilbånd. 70 cm i tvm. Klokken hang oprindelig[4] i en samtidig †tagrytter (se denne) og ringedes 1862[2] med en jernlænke, der hang ned uden for muren. Nu ophængt i tårnet fra 1867 i samtidig klokkestol.

†*Klokker.* 1) 1480. Ifølge Resen (s. 118f.) havde klokken følgende indskrift: »U. Maria. Sanctus. Jochs. Johannes Smid F. in Ryda anno Domini MCDLXXX«. Indskriftens forkortelser kan muligvis opløses således: »u« = v(irgo), »f«(ecit) og »Jochs. « måske en fejlskrift: Joahs. for Johannes, hvorved indskriftens ordlyd bliver: Jomfru Maria. Den hellige Johannes. Johannes smed gjorde [mig] i Ryda, dvs. Rye,[34] i Herrens år 1480. Klokken er muligvis støbt af den Johannes,[35] som 1471 udførte Lyngå kirkes †Mariaklokke (s. 1781, nr. 1).

Klokken er rimeligvis identisk med den, der nævnes i inventariet 1661,[36] og som man o. 1676[14] ikke kunne ringe med på sikker vis, fordi klokkeværket var ganske brøstfældigt. Dens placering var da i vestgavlen, indtil den udskiftedes med den nuværende, større og »vellydende« klokke. Den gamle klokke karakteriseredes 1776[4] som »en liden mad klokke«, der »ej var til nogen synderlig nytte for sognefolkene«.

Fig. 15. Prædikestol o. 1600 (s. 1935). NE fot. 1978. - *Pulpit c. 1600.*

2) Ved klokkeskattens indkrævning 1528-29[37] afgav kirken en klokke, der med sit »jernfang« (tilbehør) vejede 3 skippund og 3 lispund.

GRAVMINDER

Gravsten. 1) O. 1684. Af grå kalksten, 180x90x10 cm, øvre kant og højre hjørne afbrækket; stærkt nedslidt. I et rundbuet felt foroven ses den opstandne Kristus stående på graven med sejrfanen i venstre hånd. På skrifttavlen herunder læses nederst initialerne (versaler) »AB I S« samt årstallet »1684«, for Albret Ibsen, †1684, fæster af Rodegård i Skørring sogn.[38] I stenens hjørner cirkulære medaljoner.

Anbragt op ad diget i kirkegårdens nordvestre hjørne.

2) O. 1684. Grå kalksten, 100x55x8 cm, nedre højre hjørne mangler; nedslidt indskrift med fordybede varsaler. En profileret kant, med slyngbånd, indrammer stenens skriftfelt; nederst læses initialerne »SIS« samt årstallet »1684«, antagelig for en person med efternavnet Ibsen, jfr. nr. 1. Anbringelse som nr. 1.

3) 1600'rnes sidste halvdel. Grå kalksten, 200x125x12 cm, uden spor af indskrift. Den stærkt nedslidte stens nederste to trediedele optages af et skjoldformet skriftfelt, hvorover ses den opstandne Kristus stående på graven, flankeret af to profilvendte kranier. Den fladbuede arkade herover støttes i siderne af volutbøjler. I hjørnerne cirkelslag med de fire evangelister. Anbringelse som nr. 1.

†*Ligtræer.* 1741 betalte Søren Mogensen 64 sk. for at lægge et ligtræ på kirkegården, og 1761/62 blev erlagt samme beløb for et ligtræ over Chr. Jensen.[18]

KILDER OG HENVISNINGER

Ved embedet: Liber daticus for Sjelle og Skørring sogne 1846-1939. - Synsprotokol 1862ff. - Se i øvrigt fortegnelse over arkivalier vedr. kirkerne i Århus amt i almindelighed s. 37-39 samt forkortelser s. 42-44 og s. 1650-51.

NM2.afd.: Håndskrift: F.Uldall: Om de danske landsbykirker, III, 1885, s. 243-45. - Indberetninger ved C. Engelhardt 1875 (bygning og inventar), Magnus-Petersen 1893 (altertavle, prædikestol m.m.), Chr. Axel Jensen 1920 (bygning og inventar), Ingolf Røjbæk 1960 (forslag til istandsættelse af altertavle, prædikestol og stolestader), Aksel Skov 1962 (bygning og kalkmalerier), Georg N. Kristian-

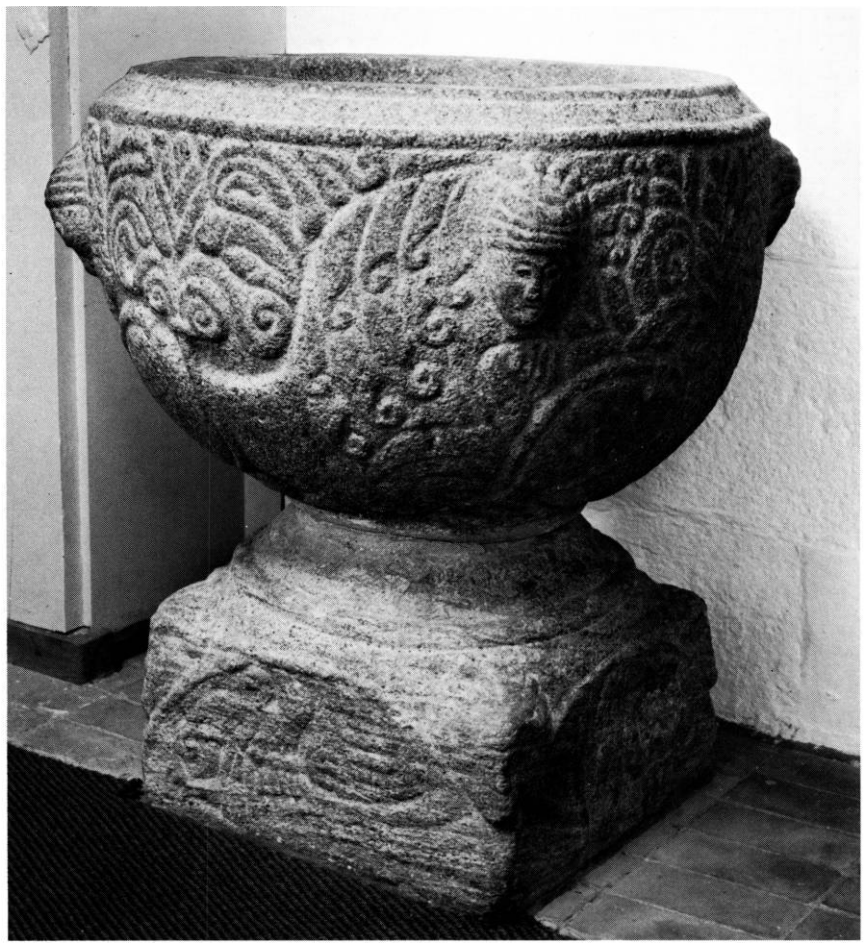

Fig. 16. Romansk døbefont (s. 1934). NE fot. 1978. - *Romanesque baptismal font.*

Fig. 17. Kalkmalet †labyrint på skibets nordmur. I den ene side indridsning til †indvielseskors (s. 1931). Aksel Skov fot. 1962. - *Wall-painting of labyrinth.*

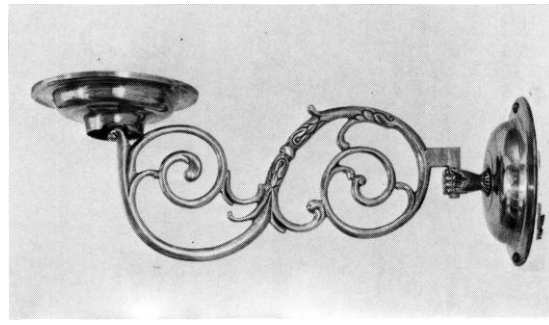

Fig. 18. Lysearm o. 1650, ved prædikestol (s. 1936). NE fot. 1978. - *Candle bracket c. 1650, by pulpit.*

sen 1974 (herskabsstole), Vitus Nielsen 1978 (gravsten), Vibeke Michelsen og Jens-Jørgen Frimand 1978 (inventar og gravminder). - Fyldige udskrifter af de gennemgåede arkivalier findes i NM 2.afd. - Bygningsbeskrivelse ved Niels Jørgen Poulsen, †kalkmalerier og inventar ved Vibeke Michelsen, gravminder ved Anette Kruse og orgel ved Ole Olesen. Redaktionen afsluttet 1981.

Notebøger. NM2.afd.: Henry Petersen V, 1885, s. 70ff. (notater om bygning og inventar).

Tegninger og opmålinger. Det kgl. Bibliotek: Tegning af kirken ved J. G. Burman Becker o. 1860 (KB 2°+63). - *NM2.afd.:* Skitse af sydportalen ved P. Herman Rasmussen u.å. - Skitse af døbefonten, u. navn (efter Vinstrup). - Skitse af altertavlen ved Magnus-Petersen 1893. - Plan og snit af kirken 1960 og plan af kirken 1961, ved Aksel Skov. - Plan og snit af kirken ved Jens Hougaard og Jørgen Viemose 1970.

Litteratur: ØJyHjemst. 1965, s. 148ff. - MeddÅSt. 1963, s. 33, 1973, s. 79, 1980, s. 94ff.

[1] Sjelle og Skørring blev 1979 sammenlagt med Skivholme. Indtil 1853 var også Låsby sogn (Gjern hrd.) annekteret Sjelle.
[2] Synsprotokol 1862ff.
[3] RADaKanc. Seks års kirkergsk. indsendt 1620 (B 184e).
[4] LA Vib. Århus bispearkiv. Kirkesyn 1700-1803 (C3.1166-76).
[5] MeddÅSt. 1973, s. 79.
[6] Tegningen skænkedes dette år til Antikvarisk arkiv, nu i NM2.
[7] Engelhardts indberetning 1875.
[8] Vinduerne var utilmurede 1803 (note 4) og har tilsyneladende altid været i brug.
[9] Var blændet allerede 1803 (note 4).
[10] Brev fra arkitekt Aksel Skov til NM2, 29.juni 1962.
[11] Sml. note 7; tegningen godkendtes af ministeriet 27. okt. 1866.
[12] Note 2 og 4.
[13] Årstallet læstes 1862 som »1775«; nu er man tilbøjelig til at opfatte det sidste ciffer som et nul.
[14] Note 4 samt synet efter Mogens Friis 1675.
[15] Liber daticus 1846-1939.
[16] LA Vib. Sabro m.fl. hrdr.s provsti. Kirker m.m. ca. 1844-1933 (C 30.65).
[17] 9 læster og 4 tdr.
[18] RARtk. Rev. rgsk. 279-85. 1739-67. Skanderborg rytterdistrikt, kirkergsk.
[19] LA Vib. Sabro m.fl. hrdr.s provsti. Synsprotokol for kirker 1845-1921 (C 30.5-10).
[20] ØJyHjemst. 1965 s. 148ff.
[21] Et afkorsene ses på fig. 17 ridset oven i labyrinten, uden at det dog kan afgøres, hvad der er ældst.
[22] Vedr. labyrinter, se Jørgen Thordrup, i Den iconografiske Post 1975, 4:23-35, og Mads-Bjørn Jørgensen, i KultLeks XVIII, 652.
[23] Skjoldene blev fjernet ved gipsloftets anbringelse 1863, men blev ifølge Magnus-Petersen fundet hos skolelæreren og formodentlig genanbragt ved restaureringen 1896. Ses på fot. 1934 og er formentlig atter jernet 1949.
[24] Thiset: Stamtavler VIII, 131: Gunde Rostrup skrives til Sjelle Skovgård 1616, men pantsatte 1621 gården til Hans Skram.
[25] Skåret af lærer Hans V. Elmer, efter tegning af kirkemaler Hans Rasmussen, Fåborg (note 20).
[26] LA Vib. Århus amts nrdr. provsti. Synsprot. 1812-44 (C291.2).
[26a] Årstallet delvis dækket af rammen.
[27] Formodentlig slægten Sommers våben (jfr. RA. Borgerlige segl); det andet våben har ikke kunnet identificeres.
[28] Laurits Grün: Danske Guld- og Sølvsmedes Stempler indtil 1943, 1943, s. 44.
[29] Samme s. 78.
Jfr. J. Kornerup, i ÅrbOldkHist. 1881, s. 274.

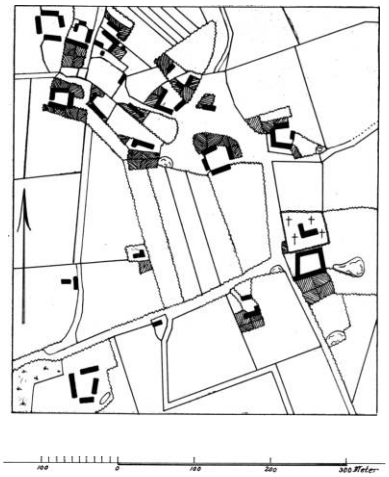

Fig. 19. Landsbyplan 1:10000, målt 1796. *Map of the village 1796.*

[31] RA. Rtk. Rev. rgsk. 290. 1769. Summariske rgsk. for jyske rytterdistrikts kirker.
[32] Zachariasen: Orgelfortegn. Fot. i NM2.
[33] Skænket af fhv. gårdejer Rasmus Jessen, Skørring.
[34] Resen skriver: »... måske landsbyen Roda eller staden Ry, hvor denne Johannes udøvede sin kunst.« Ifølge Danmarks Stednavne nr. 12. Stednavne i Århus og Skanderborg amter, 1964, s. 113 og 41 er byen snarere (Gl.) Rye (1486 Ryde) end landsbyen Rode i Skørring sogn.
[35] Johannes er måske tillige identisk med mesteren *for* en klokke fra 1463 i Tamdrup (Nim hrd.), hvis indskrift ligeledes indledes med »Maria« (jfr. Uldall s. 90).
[36] LA Vib. Århus bispeark. 1661. Herredsbog. Framlev hrd. (C3.1078).
[37] RA. Rgsk. ældre end 1559. Fortegn. over afleverede klokker 1528-29. Reg. 108A.
[38] Meddelt i brev af 8. maj 1962 fra fru Martha Pedersen, Århus (i NM2).

Korrekturnote ([39]). Altertavlens tidligere *nadvermaleri,* omtalt s. 1902, er juni 1982 generhvervet til kirken på auktion nr. 531 hos Nellemann & Thomsen, Århus. Maleriet (gengivet i auktionskataloget s. 13, men med fejlagtig underskrift), formodentlig fra 1836, er udført i olie på træ, 111x96 cm. Det er en naiv og ubehjælpsom gengivelse af nadvermotivet. Kristus sidder under en bordhimmel, flankeret af lysearme, bag et bord anbragt parallelt med billedplanet; i halvcirkel omkring ham er anbragt de fem og syv apostle, hvoraf den stærkt rødhårede Judas med pengeposen ses forrest til den ene side. Farverne er i hovedsagen blå, grønne og røde, Johannes' ansigt dog brunt. Mørk baggrund. Maleriet agtes ophængt i kirkens vestende ved siden af orglet.

SUMMARY

This modest church consists of a Romanesque chancel and nave, built of rough boulders with granite ashlar at the corners and around the doors and windows. A low apse originally abutted on the east side of the chancel but may already have been demolished in Romanesque period. The small tower at the west gable of the nave dates from 1867 and the porch at the south side of the nave from 1878. This latter replaced a small half-timbered porch which according to account-books can be traced back to c. 1600.

The well-preserved furniture, dating mainly from the 17th century, shows connection with the nearby manor of Sjelle Skovgård (Wedelslund). The armorial bearings of the owners crowned the Renaissance altarpiece and can still be seen on the manorial pews from 1654 which were set at the end of the row of contemporary box pews. The pulpit is a rustic piece of joinery from c. 1600. The Romanesque lion font is the only item of furniture preserved from the Middle Ages, whereas a bell from 1480 was discarded in favour of the present one from 1774.